

DEO OPTIMO MAX.

UNI ET TRINO,

VIRGINI DEIPARÆ, ET S. LUCÆ
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICO-CHIRURGICA

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS, manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis, primâ Martii, M. DCC. XLII.

M. ANTONIO NICOLAO GUENAULT,
Doctore Medico, Præside.

An, vulneratâ crurali arteriâ, ab amputatione auspicandum.

I.

VIDENTIOR Therapeutices pars, Chirurgia. Meditando leges curandi ponit, & scientia amat dici: manu famulatur, & artis nomine insigniri solet. Non primis hominum temporibus fuit exculta. Bellum, matribus detestatum, etsi accelerat lethi gradum, heu nimis præcipitem, primùm cæpit excoli: trucidandique fratris peritus frater priùs fuit, quàm servandi. Est qui hostium gladios à civium capitibus avertat: est qui mortem, simul cum telis vibratis, è sauciis corporibus extrahat; utri deferenda palma sit, ab antiquâ ne quæsieris Româ, quæ Victoriæ omnigenas, Chirurgiæ nullas nexuit coronas. Oculatiores posteros ad se rapuit tandem perspecta artis necessitas, nec eam clarissimorum virorum cultu nobilitatam, inventis ornatam, ipsa Heroum ingenia fastidierunt. In bellorum cunis vagiit, cum bellis adolevit. Dum pax, dum aurea vigebat fides, in tumorum, luxationum, leviorum morborum curatione Chirurgia tota versabatur. Verùm ex quo ruptum est concordiæ vinculum, ex quo ferrum è terræ penetralibus erutum, in tela, gladios, explodendosque globos excusum est, insolentium vulnerum cohors terris incubuit. Corporis Humani structura partium offensarum indagatione luculentiùs explorata est, & ex læsionum varietate multiplices inventæ sunt ac perfectæ curatricis manûs operationes. Earum nulla prudenti magis indiget cunctatione, quàm quæ membri alicujus resectionem molitur. Nec planè damnetur veteris Medicinæ sævitia, quæ ustione torquere partem maluit, ut servaretur, quàm tractare mitiùs, derepentè abscindendo. Recentioribus

feliciùs innotuere partium omnium connexiones & consensus : cur his tutandis minùs consulerent? Cur scinderent membrum præcipites, quod benigniori possunt operâ servare?

II.

CORPUS Humanum, machina hydraulico-pneumatica, conflatur ex implexu tubulorum, figurâ, diametro, texturâ dissimilium, humoribus, spiritibusque quoquo versùm meabilibus, sensûs, motûs, vitæ auctoribus turgidorum. Ex innumeris ipsi tubuli coalescunt fibris cavis, flexilibus, peculiari tono donatis, ac resilire habilibus. Hæ simul coeuntes, non tantùm canales longo tractu dissociatos formant, sed modò expansâ tenuium propaginum divaricatione, retis, vel telæ speciem induunt; modò plurimis orbibus simul convolutæ, glandulas effingunt. Ex minimis canaliculis cartilagines, musculi, membranæ, vasa, incernicula, glandulæ, pro situ, textura, figurâ atque inter se cohæsione aptantur. Inter ista organa alia vectium, alia cuneorum, trochlearum & *elaterum* vices obeunt; alia ponderis, alia potentiæ officio defunguntur. Scrutare nunc artus suprà & infrà corpori aptatos, cavitates, visceraque in his latitantia, sede, magnitudine, officio discrepantia. In hâc artificiosâ machinâ consensus unus, conspiratio una. Pronum est hujus partis in illam vitium: unâ læsâ, singulis periculum imminet. Alterutér saucietur cordis sinus, cerebrum, non secùs ac corporis recessus omnes, vitalis laticis orbatur appulsu; deficiunt spiritus, sistuntur motus, fugit anima. Partium aliarum, etsi fovendæ vitæ minùs necessariam, conditionem ne spernat Chirurgus. Ad corporis ornatum artus ita sunt à naturâ comparati, ut, obtruncato uno, elegans symmetriæ concinnitas detrimentum irreparabile patiatur. Quis non movendus lapis, ut præcaveatur deformitas, corpori debilitatem, mærorem animo haud dubiè illatura? Age verò, quàm periculi plenum opus amputatio! Sæpe crus, brachiumve impunè resectum est, ignorare non licet quod Magistra clamat experientia. Non indè tutum putes ἀκρωτηριασμόν. Suum pars quæque corpori præstat munus, suum persolvit quæque vitæ promptuario vectigal. Ubi ramum sustuleris, utili defraudatum officio truncum esse judicabis. Exciso femore, non minor in cerebro spirituum copia secernetur, non parcior fiet αἱμάτωσις. Spirituum in ablatam partem excurrentium quò vertetur impetus? In eandem evibratus, quò se recipiet sanguis? Angustioris impatiens orbitæ, tumultuabitur uterque liquor: hinc metue vasorum insolito sub pondere fatiscentium obstructiones, resolutiones, rupturas; hinc febres, apoplexias, mortem ipsam omineris. Hæc perpende sedulus, è dextrâ tibi ad abscindendum pronior culter excidet, leviorique auxilii genere tentabis animam retinere fugientem. Extremo premente malo, extremam feres opem, amputando.

III.

ARTERIA vas conicum, pulsans, *elasticum*, multiplicium ramorum parens, sanguinem à corde ad omnes corporis Mæandros defert. Ab ampliori diametro in angustiorem pergit: versùs extrema, ipsius ramuli canalis cylindrici formam induunt, in plexus reticulares mutantur, tandem in venas, vasa lymphatica, aut ductus excretorios desinunt. Quadruplici membranâ constat arteria; prima vasculosa dicitur, ob innumera eam perreptantia vasa, quæ nutritium vehunt succum; secunda glandulosa, à glandulis quibus interspergitur; tertia musculosa, à fibris annularibus, undè robur & vis resiliendi, aliam cellulosam addit Ruyschius. Positâ hâc arteriæ structurâ, patet arteriam sedem anevrismatis esse. Hinc nascitur anevrisma in omnibus corporis partibus, sive internis, in brachio, femore, circa pectus, in cerebri membranis. Concludas arteriarum morbum frequentissimum esse anevrisma; duæ si quidem universum corpus, salutant arteriæ, pulmonalis arteria, & aorta, ex quibus cæteræ, tanquam rami à trunco, oriuntur. Ex ascendenti, brachialis arteria ad flexuram cubiti plerumque indivisa descendit, ramulos brachio impertiens: in *radiæam* ac *cubitæam* dividitur, quæ per manum ac digitos propagantur. A descendente, cruralis arteria in externam minorem, per exteriorem femoris partem, & internam majorem abit, undè *poplitææ*, *surales*, *tibiales*, & quæ per extremum pedem, appellationibus destitutæ, descendunt. Anevrismatis vocabulo tumorem sanguineum, ab arteriâ, vel dilatatâ, vel abscisâ factum intelligimus. Duplex statuitur species. Aliud verum & genuinum dicitur, aliud spurium. Utrumque vel ab interiori causâ fit, vel ab externâ. Primum ex debiliori, rariori arteriarum texturâ, vel exterioris tunicæ rosione, rupturâ, vasis obstructione, ictu, aut casu originem ducit. Unde fit, ut interior perenni sanguinis appulsu sensim laxata & dilatata, in ingentem tumorem demùm succrescat. Altera species spurium anevrisma dicitur, à sanguine veluti concreto, qui ex arteriâ sectâ, vel erosâ subter cutem effusus, membranaceam, carnosamve substantiam ementitur. Hic tumor multiplici discrimine, à priore sejungitur. Ille rotundior magis eminet; hic planior magis diffunditur: in illo cutis nativum servat colorem, in hoc alienum induit, lividum puta: in illo deprehenditur pulsatio valdè manifesta, in hoc obscura, vel nulla. Observes hâc pulsatione fortiori, vel debiliori anevisma ab aliis tumoribus, & præcipuè à tumoribus varicosis ipsi affinibus distingui. In arteriis minimis anevrismatis curatio facilè cedit, in majoribus, hoc opus, hic labor videtur. Multos etenim à rectâ salubrique cu-

randi ratione deterret incerti eventûs obſcuritas, timidaque præſentio futurorum. Pars aliqua notæ vilioris ægrotat, confidenter adhibetur medela, proſperoſque ducit ad exitus. Nobilius organum conſimili deinceps tentatur affectu, ſuſpenſus hæret Medicus, eandem reſpuit curandi viam; remedium, quantùmvis non infeliciter tentatum, partis præſtantia videtur detrectare. Interrito nullus viderit animo ſanguinem è cæſis arteriis proſilientem. Spumeum diceres torrentem, nullis cohibendum aggeribus, moleſque oppoſitas gurgite rapientem. Vulneratâ crurali arteriâ, erumpit vitæ fons, brevi exhauriendus, purpureamque tandem vomiturus animam. Ægrum, aſtantes, Chirurgum unus omnes quatit horror: ac veluti deflagrantis ædificii vicina tecta, ceu incendii nutrimenta, præciduntur, ſic microcoſmi partem, ne ruat ipſe funditùs, reſecandam eſſe clamant. His non obſequentur clamoribus, niſi qui tritam imperitioris Chirurgiæ calcant viam, nihilque conſilii ab ingenio ſuo extorquere uſquam potuerunt. Prodeant peritiores Magiſtri, crudelis operis apparatum disjecturi, manumque præbituri leniorem. Prodeant quibus tot vias ad ſalutem ſternere datum eſt, quot patent aditus ad mortem. Hi quippe penetralia corporis aſſiduè perſcrutando, compererunt occultas eſſe complures vias, quibus ex inſperato quaſi ab Orci faucibus proripit ſe natura. Nonne per ſua ſinguli diverſoria procedant rami multiplices, quorum intellecto commercio, vas unicum corpus merito dixeris? Indè noveris providam ſummi artificis ſagacitatem, quâ cautum eſt, ut vitæ arbiter liquor exactiùs diſtribueretur, provinciaque obtruncati, vel obliterati vaſis, à vicino coeunte gereretur. Nonne ægro ad extrema redacto vitam felici auſu reſtitutam conſtat, nec aliâ ratione perfici Chirurgiam potuiſſe? In ſpurio arteriæ cruralis anevriſmate, ſanguinis cum impetu exundantis cohibendus eſt effluxus. Fies voti compos. Aperti canalis extremum adſtricto comprime vinculo, erumpenti ſanguini præcludetur exitus, ſimulque cum toto corpore ſuperſtes pars utilis remanebit. Neque amputandi rationem artificum recentiorum induſtriâ perpolitam jactites, ut ab eâ non ita videatur abhorrendum: quantumvis ſimplici ad ſecandum indigeas apparatu, minùs terroris incutietur ægrotanti, non minùs lugenda calamitas.

IV.

ÆGRO, ut par eſt, commodè collocato, ſuperiori femoris parti laqueum injicies, torculo vehementer conſtringendum, quo ſanguinis eruptio pro arbitrio moderetur, eâ cautione, ut ſolus comprimatur arteriæ truncus, vaſa autem lateralia, interpoſitis hinc indè & dextrè elevatis ſpleniolis, à compreſſione protegantur, & ut ſubditâ laqueo carthaceâ laminâ impediatur quominus cutis cum dolore corrugetur. Si carnibus inflictum vulnus non ſatis pateat, ut ſecta ſui copiam faciat arteria, ſuprà & infrà, ſcalpello perita manus incidat, vaſis aliis, nerviſque inſignioribus parcitura, donec injiciendæ ligaturæ locus veniat in conſpectum. Hoc ſatis nudato, acum incurvam cerato filo, vel tæniolâ inſtructam ſubter trajice, cavendo ne ſimul nervus devinciatur, ſed non nihil è ſubjectâ carne comprehendendo, ut firmior ligatura conſiſtat. Tùm, interjecto ſpleniolo, vinculum ita conſtringe, ut ſanguini appellenti deturbari neſcius obex opponatur. Altero filo pari ratione traducto infrà vulnus arteriam ſubligabis, ne concurrentium vaſorum refluente ſanguine, hæmorrhagia recrudeſcat. Obſervabis non niſi inflexis genu & femore, opus aggrediendum, quo faciliùs diſrupti & *elaſtici* vaſis labia coeant. Ubi demùm ſanguini viam omninò præcluſam eſſe comperies, quod torculo laxato explorabis, linamento multiplici, ſpleniis gradatim ſuper additis, idoneâque faſciatione operi coronidem ac firmamentum impones. Vulnere ſanato, faſcia geſtanda eſt, & non niſi poſt annum ſolvenda, idque non ſubitò, ſed primò paulò lenius vinciendum, deindè laxiùs & tandem planè aufertur; quamvis eam per totum vitæ curriculum geſtare præſtet. Quis te poſtea anget metus? An terrebit te præciſum iter vitali ſucco, cujus benigno affluxu carere diù ſubjectæ partes non poſſunt, quin lethali putredine corripiantur. Si quando Chirurgus, vel incautè, vel imperitè defixo in brachii arteriam phlebotomo, ſanguinem cernat ſubſultim erumpentem, coccineo colore in citrinum vergente, an ſalutis unica ſpes in humeri amputatione? Apage truculentam illam ſuppetiarum inopiam. Poſtquam ſanguis ad λειποθυμίαν uſque profluxit, vel impoſito denſioris texturæ ſpleniolo, ſive chartæ maſticatæ glomere, peculiaris faſciationis ope firmato, vel injectâ ligaturâ cohibetur. Id operis feliciter cedere conſtat, neque indè corporis vitam, ſive brachii incolumitatem admodum periclitari crebra docuerunt experimenta. Vulneratam cruralem arteriam, ſimili Chirurgiâ in gravius diſcrimen adduci renuit mens ſana cogitare.

V.

ESTO: brachiali ramo opitulentur ligatura & compreſſio. An idcirco cæteris arteriis eandem opem ferent? Arceatur hæc infida & male-ſana curandi methodus? Curationem potiùs cauſtico aggrediaris. Sed cauſticum, utpote providentiâ deſtitutum, tam nervo, aut tendini, quàm abſumendæ parti labem inuret. Minùs formidanda ligatura. At inquies, arteriæ rori diſtribuendo dicantur, & ad extremas uſque partis arteriolas nutritium rivulum deferunt. Si ligentur arteriæ, aut comprimantur, nonne pars infrà ligaturam, ſucco, quo jugiter à trunco avolantium parti-

cularum jactura resarciri solebat, defraudabitur, brevi peritura? Quàm dispar à trunco ramus! Ipso deficiente, provinciam gerit ipse truncus, aut alii rami. Cæsâ verò arteriâ, ad Plutonias ædes detrudis ægrotantem, si audax nimiùm ligaturam tentes. An non peritior Chirurgia parti vulneratæ torculum illicò admovebit? Crudelis sanè medela, sed has inter angustias, partem resecare præstat, ne labes corpori sincero inuratur. Non me tua tamen dicta terrent. Experientiâ constat, anevrismatis brachii curationem ligatâ arteriâ cedere, ipse licet brachialis truncus phlebotomo pungatur. Eccur in crurali arteriâ ligaturam adhibere piaculum foret? Cuique arteriæ famulantur vasa lateralia, quorum usus idem ac trunci. Quid obstat quominus hæc lateralia vasa obtruncati canalis vices adimpleant? Eccur paulatim à tergo premente sanguine dilatata ita non ampliarentur, ut truncorum nomen & conditionem mererentur? Ab illo vasorum connubio anevrismatis curationem ducas. Si ex. g. læsus arteriæ brachialis ramus *cubitæus* devinciatur, vicino *radiæo* sanguis excipitur, huc illuc in subjectas partes *inosculationum* ope discursurus, toti postmodum brachio, sensim ampliatis tenuium tubulorum utriusque rami communium surculis, caloris fomitem, nutritiosque rivos abundè largiturus. Nisi fortè arguerit quispiam arteriæ sauciatæ ligaturam infeliciter cedere, quoties supra duorum ramorum *cubitæi* & *radiæi* è brachiali trunco prodeuntium originem vulnus inflictum est. Verùm quàm te inanis ludit timor! Norunt docti ac periti, ramos quosdam ex superiori parte arteriæ brachialis versùs ossis humeri condylos descendere, ubique plures hinc indè surculos emittere. Norunt ab arteria *cubitali*, ut à *radiali*, ramulos sursùm reflecti versùs eosdem condylos, ibique surculos spargere, surculis descendentibus arteriæ brachialis, per exiles, maximè pervias ac sæpiùs demonstratas ἀναστομώσεις, unitos. Rivulorum tenelli confluentium tubuli ne fasciarum pressu strangulentur aptâ spleniorum intercapedine gnarus facilè præcavet. Quod porrò præstat munus in artubus superioribus ista corrivatio, idem in inferioribus adimplebit arteriæ cruralis ramulorum descendentium & utriusque arteriæ *tibialis* surculorum recurrentium, sive ascendentium communio circa poplitem & juxta genu, non ita pridem ab oculatissimo & Anatomicorum fidissimo D. D. Winslow demonstrata. Utrobique scilicet eandem ferè vasorum structuram, pares divisiones, non diversas conjugationes spectabis; cur absimiles ederentur effectus? Neque quicquam interest, inquit Celsus, an satis tutum sit remedium, quod unicum est. Obfirmato stes igitur animo, ubi cruralem arteriam ligaveris. Si frigus indomitum gangrænam portendat, non erit indè quòd te conatûs pœniteat; omnia quippe ad amputationis opus prompta vides. Sed immortale manet te decus, si quod reliquum est curationis, natura idoneis adjuvata præsidiis exequatur. Hæc repetas ab accuratâ victûs ratione, à venæ-sectione, pro ætate, viribusque celebrandâ. Calidis quoque & spirituosis inunctionibus partem foveas, quæ amicum concilient calorem, usque dùm sanguis novas sibi eundo vias expediverit, nativum vitæ fomitem redditurus.

Non ergo, vulneratâ crurali arteriâ, ab amputatione auspicandum.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Raymundus de la Rivière.	*M. Antonius-Nicolaus Guenault.*	*M. Joannes Claudius-Adrianus Helvetius, Regi à sanctioribus Consiliis, Reginæque Medicus Primarius, & è Regiâ scientiarum Academiâ.*
M. Franciscus-Josephus Hunauld, Regiæ Scientiarum Academiæ, & Regiæ Societatis Londinensis Socius, in Horto Regio Anatomes & Chirurgiæ Professor ac Demonstrator.	*M. Paulus Jacobus Malouin.*	*M. Jacobus Begnignus Winslow, Regiæ Scientiarum Academiæ societatisquè Regiæ Berolinensis Socius, teutonicæ linguæ Regius interpres.*
M. Petrus le Hoc, Consiliarius Medicus Regis ordinarius in ejus Castelleto, & utriusque Pharmaciæ Professor designatus.	*M. Joannes-Baptista Boyer, Regis consiliarius, & in Senatu Parisiensi Medicus Ordinarius.*	*M. Antonius Pepin, Regis Consiliarius & in Portu Brestensi Medicus Primarius.*

Proponebat Parisiis URBANUS DE VANDENESSE, Parisinus, Baccalaureus Medicus, A. R. S. H. 1742. à sextâ ad meridiem.

Typis QUILLAU, Universitatis & Facultatis Medicinæ Typographi.